

نمایش فیلم با ایده‌پردازی

وحید گلستان

نسبت به موضوع ایده‌پردازی کرد و سپس یادگیرندگان را با فیلم و جهان تازه آن مواجه کرد. شیوه‌های ایده‌پردازی بسیار متنوع هستند و هر کدام کارکرد خود را دارند. در ادامه یک شیوه بسیار ساده پیشنهاد می‌شود:

عنوان فیلم: آینده زمین - آینده بدون پلاستیک

مدت زمان فیلم: ۱۰ دقیقه و ۲۵ ثانیه

زمان پیشنهادی اجرای فعالیت: دو جلسه ۷۰ دقیقه‌ای

مخاطب: دانش‌آموزان متوسطه اول و متوسطه دوم

فرایند اجرا

● قبل از نمایش (جلسه اول)

یک روز قبل از نمایش فیلم از دانش‌آموزان بخواهید در منزل کیسه و ظرف‌های پلاستیکی مصرف‌شده طول روز را جمع کنند و جلسه بعد با خود به کلاس بیاورند و آن را در گوشه‌ای از کلاس روی هم قرار دهند.

● قبل از نمایش (جلسه دوم)

اکنون از دانش‌آموزان می‌خواهیم یک‌به‌یک یا در گروه‌های دو تا سه نفره، به هفت پرسش پاسخ دهند. این پرسش‌ها آن‌ها را در فرایند ایده‌پردازی قرار می‌دهند.

ایده‌پردازی به شیوه ساختن گرابی

این هفت سؤال پی‌درپی خود فرایند ایده‌پردازی را شکل می‌دهند، بدون آنکه شما دانش و آموزشی پیشینی به دانش‌آموزان بدهید. در این شیوه، آن‌ها خودبه‌خود در فرایند خلق و ایده‌پردازی قرار می‌گیرند. حتی دانش‌آموزی را که تجربه و آموزش فیلم‌نامه یا داستان هم ندیده باشد، به فعالیت چالش‌برانگیز و گام‌به‌گام دعوت می‌کند. ابتدا یک واژه یا موضوع به چند موضوع ریزتر که دانش‌آموز احتمالاً کمی بیشتر دوست دارد و به علاقه‌ها و ذهنیتش نزدیک‌تر است، مبدل می‌شود و قدری جزئی‌نگرتر و نزدیک‌تر می‌شود. طی سؤالات بعد، با راهنمایی‌هایی که در متن سؤال هم آمده‌اند، به شیوه‌های متفاوت و حتی با بیان مجازی و استعاری، طرحی تهیه می‌شود که می‌تواند تجربه ویژه‌ای برای دانش‌آموز قلمداد شود و نیز برای معلم

اشاره

از آنجا که اکثر فیلم‌های در اختیار معلمان، با وجود داشتن پیام‌ها و مفاهیم ارزشمند، طراحی آموزشی قبل از تولید فیلم را ندارند، باید فرایندی ایجاد کنیم که پس از گام اول، یعنی انتخاب فیلم برای فرایند یادگیری است، در گام دوم به طراحی کاربردی آموزشی متناسب با کلاس و دانش‌آموزان خودمان بپردازیم تا فیلم به رسانه‌ای اثربخش در کلاس ما مبدل شود.

در فرایند یادگیری همیشه بر تعاملی بودن تأکید می‌شود. لذا در نمایش فیلم آموزشی هم در پی طراحی فعالیت‌هایی هستیم که به تعامل با موضوع فیلم، تعامل با سایر عناصر محتوای فیلم و تعامل یادگیرندگان با هم منجر شوند. ایده‌پردازی حول موضوع فیلم می‌تواند بسیار اثربخش باشد. در این شیوه، اگر فیلم آموزشی موجود موضوع خود را به‌گونه‌ای بیان کند که تحبیر فلسفی و مجهول‌آفرینی کند، می‌توان فیلم را نمایش داد و فرایند ایده‌پردازی را در مسیر کشف و حل مسئله اجرا کرد. اگر فیلم محتوای ارزشمند و تفصیلی نسبت به موضوع دارد، می‌توان ابتدا

توان خلاقه و ذهنی دانش آموز را بر اساس این پاسخها و بعد هم ترکیب (که در آخر رخ می دهد) بسنجد.

حفظ و کشف تفاوت های فردی دانش آموزان در مواجهه با فیلم آموزشی در روش ایده پردازی

۱. می خواهیم فیلمی کوتاه با موضوع «زباله» بسازیم. پنج کلیدواژه، یا حیطه مهم از دید شما، یا اخباری که در این مورد شنیده اید، علوم و مباحثی که با این موضوع نزدیک هستند و از دید شما می توانند برای یک فیلم جذاب باشند و حتی شوخی بامزه ای در این خصوص را در فهرست زیر بنویس (تعداد پیشنهادهای شما محدود نیست).

۲. حالا فهرست زیرموضوعاتی را که نوشتی، دوباره مطالعه کن و فقط یک موضوع را برای ساخت فیلم کوتاه به ما پیشنهاد کن.

راهنمایی

شیوه پیشنهادی اول: جذاب ترین و بدیع ترین زیرموضوع را که کمتر درباره اش فیلم ساخته اند یا برای مخاطبان مهم تر است، انتخاب کن.

شیوه پیشنهادی دوم: اگر نتیجه راضی ات نمی کند، دو زیرموضوع از فهرست خودت را با هم ترکیب کن. حتی اگر در ظاهر خیلی به هم ربط نداشته باشند.

شیوه پیشنهادی سوم: به جای بخشی از زیرموضوعی که در فهرست داری، یک موضوع دیگر را خارج از موضوعات مرتبط با محیط زیست جایگزین کن. اگر نتیجه نداد، جایگزینی زمان یا جایگزینی مکان یا زمان و مکان واقعی موضوعات را هم بررسی کن.

۳. درباره این موضوع انتخابی چند نکته می توانی بنویسی؟ (اگر نکاتی باشد که کمتر کسی شنیده و دیده باشد، حتما مشتاق تریم برای خواندنش.)

۴. اکنون می خواهیم یک نفر یا چند نفر را که مسئله یا حتی سرنوشتشان به این موضوع مرتبط است، پیدا کنی. این فرد یا افراد چه کسانی هستند؟

۵. شخصیت پیشنهادی ات می تواند هر ویژگی را که شما فکر می کنید داشته باشد، البته دوست دارم یک یا چند ویژگی منحصر به فرد به او بدهی که در نهایت با موضوع انتخابی ات هم نسبتی ویژه داشته باشد.

۶. بیا بیشتر درباره «مشکلی» که برای شخصیت پیش آمده فکر کن. مشکل یا مسئله ای جدی که هم به موضوع انتخابی ات ربط دارد و هم مخصوصا برای شخصیتی که معرفی کردی اهمیت فراوان دارد، چه می تواند باشد؟

۷. حالا با جمع بندی همین اطلاعاتی که در بالا نوشتی، به نظر

می توانی یک خط داستان یک تا سه سطر برای من تصور شوی.

نمایش فیلم

سپس فیلم «آینده بدون پلاستیک» نمایش داده شود. از دانش آموزان بخواهید:

(الف)

- درباره محتوای فیلم گفت و گو کنند.
- به آن ها بگویند برخی قرن حاضر را قرن پلاستیک نامیده اند! نظر آن ها درباره این جمله چیست؟
- به پلاستیک های گوشه کلاس اشاره کنید و بپرسید این پلاستیک ها به ما چه می گویند؟ آیا ضرب المثل «مشت نمونه خروار است» در این باره صدق می کند؟
- بین فعالیت جمع آوری پلاستیک و این فیلم چه ارتباطی وجود دارد؟

● وقتی در یک هفته در یک کلاس این مقدار پلاستیک جمع می شود، در طول روزها، هفته ها، ماه ها و سال ها در دنیا چه اتفاقی می افتد؟

● از دانش آموزان بخواهید به صورت گروهی راه های کاهش مصرف پلاستیک و ظروف یک بار مصرف در خانه و مدرسه را شناسایی کنند و با کلاس در میان بگذارند.

(ب) اکنون دانش آموزان می توانند بین ایده های ارائه شده خودشان با فیلم تطبیق یا ترکیب ایجاد کنند. آن را بنویسند یا گفت و گو کنند.

فعالیت تکمیلی

در صورت امکان، دانش آموزان از پلاستیک ها و ظرف های یک بار مصرف رها شده در محیط زندگی عکس یا فیلم واقعی بگیرند یا از رسانه ها چنین عکس ها و فیلم هایی را پیدا کنند و برای نمایش در جلسه بعد به کلاس بیاورند.

توصیه ۱: برگزاری اردوهای تفریحی آموزشی در طبیعت و پاک سازی محیط زیست از پلاستیک فعالیتی ارزشمند در این باره است، اما دانش آموزان باید به این نگرش برسند که این اقدام فقط یک مسکن است و درمان نیست. درمان اصلی کاهش مصرف پلاستیک است.

توصیه ۲: در تمامی گفت و گوهای کلاسی در ابتدا میز و نیمکت ها به شکل یو پیده شوند تا دانش آموزان بتوانند هنگام گفت و گو همدیگر را ببینند. قبل از نمایش فیلم برای معرفی مشاغل فراموش شده تصویرهای مناسب را جست و جو و در کلاس ارائه کنند.